

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тотко Татъзов

по процедура за защита на дисертационен труд на тема: *„Ефективност на системата за регистриране на мониторинг на случаи на насилие над деца“* на докторанта към катедра „Медико - социални науки“, ЮЗУ - Елена Илиева Керанкова с научен ръководител – Проф. д-р Васка Станчева- Попкостадинова за присъждане на образователната и научна степен *„Доктор“* по професионално направление 3.4. Социални дейности.

Становището е изготвено на основание - *Решение* (с Протокол №50/15.06.2021) на Факултетния съвет на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“, катедра „Медико-социални науки“, *Заповед* на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и съобразно *Вътрешните правила* за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски“ и *изискванията* на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

Изисквания по структурирането на материала. Представеният за становище дисертационен труд е с обем 136 страници (*от които 122 стр. основен текст*) – увод, литературни данни по темата, емпиричен дизайн на изследването, анализ на данните, изводи и препоръки, заключение, приноси и приложения. Библиографията обхваща 107 източника, от които 66 на кирилица и 41 на латиница. Работата е онагледена с 16 фигури и 26 таблици. Отделните части на дисертацията са логически и смислено свързани. Стилът е стегнат и ясен. **Относно структурирането, обема, онагледяването и библиографията (обхват и актуалност), дисертационния труд отговаря на всички изисквания за такъв.**

Актуалност на дисертационния труд. Дисертационният труд, чийто предмет е да се установи ефективността на системата за регистриране и мониторинг на случаи на насилие над деца е **проучване с актуален документален анализ и реално практическо приложение.** Това ще даде възможност за изготвяне на единен работещ модел в работата с тези деца. Дисертацията обосновава принципите, насоките и практиката на системата за регистриране, отчитане и проследяване на случаите на насилие. Това е и първи по-цялостен опит да се направи подобна обосновка. Актуалността на изследваният проблем се определя и от необходимостта да се намерят подходи за установяване на *„единна система за сигнализиране.“* и повишаване ефективността на системата.

На тази база докторантът посочва необходимостта от «планиране и прилагане на адекватни мерки за превенция и подкрепа». Е.Керанкова изтъква, че същевременно липсва пълна информация за броя на децата, жертви на насилие и пренебрегване, както и междусекторен подход към проблема, което затруднява работата с тези деца. Актуален е и въпросът за квалификацията на специалистите. Самите те считат, че има необходимост от «въвеждащи, надграждащи и поддържащи обучения», както и от профилиране на обучението във ВУЗ. Със своя труд, Е.Керанкова поставя един въпрос, по който независимо от досега приетите законодателни промени, ефективността на практическите действия все още е пожелателна.

Характеристика на дисертационния труд. В *уводната си част*, докторанта обосновава избора си на посочената тематика, като убедително разкрива актуалността и значимостта на поставения от нея за проучване, проблем. Основание за разработването на темата е **необходимостта да се оптимизира** събирането и анализа на данните за насилие над деца, като предпоставка за планиране на политиките за превенция на този проблем.

В *теоретичната част*, Е. Керанкова аргументирано изяснява основния понятиен апарат, който ще използва в своята разработка. Докторантът, за целите на проучването си, разглежда същността на насилието. В тази част, докторантът е представил различните дефиниции на понятието «насилие» и неговите поведенчески разновидности. Е.Керанкова прави и обстоен обзор на нормативните документи (наши и чужди), регламентиращи правата на децата и действията им по превенция на насилието. Проследява различните системи за сигнализиране на случаите на насилие над деца. Отделно се спира на прилаганите механизми за превенция на училищното насилие. Критичният ѝ анализ в прочита на нормативната уредба, проследяването на практическите действия в това отношение, както и личния ѝ професионален опит дават възможност на докторантката да открие слабостите, относно установяването, регистрирането и съобщаването за случаи на насилие над деца и да направи съответните изводи.

С разработването на тази част докторанта показва, че има задълбочени познания по тематиката на дисертационния труд.

Целта на дисертационният труд е ясно формулирана и обоснована, чрез поставените изследователски задачи за постигането ѝ. Приложеният дизайн на изследването е описан коректно. Той е адекватен за целите на проучването и включва пилотно проучване, експертна оценка на въпросниците и провеждане на анкета и интервюта със специалисти. Това дава възможност на докторантката да **анализира проблема от различни страни.**

Много добро впечатление прави *коректното провеждане на всички етапи от проучването.*

Резултатите от проучването са изчерпателно и прецизно описани в съответствие с поставените задачи. Данните убедително показват, че разкриваемостта на случаите на насилие над деца от страна на заинтересуваните институции и обществената сензитивност по проблема е все още твърде слаба. Много правилно, Е.Керанкова отбелязва, че у нас липсват единни критерии за класифициране на видовете насилие. Недостатъчна е и квалификацията на служителите за издирване и сигнализиране на случаите с насилие над деца, още по-недостатъчна е и за превенция на тези случаи. Различните институции, работят с различни индикатори за реално отчитане на случаите с насилие. Взаимодействието с някои от тези институции все още е неефективно.

На базата на получените резултати, докторантът прави *22 извода*, които са **ясно и точно формулирани** и са в съответствие с целта и задачите на дисертацията.

Дисертационният труд определено има своите *приноси* в научно-теоретичен и приложен смисъл, които докторантката убедително и адекватно е посочила.

Библиографията е достатъчно **изчерпателна** и ползваните източници са коректно посочени.

Проведено е задълбочено документално-емпирично проучване със съответните констатации, изводи и практически препоръки.

Критични забележки. Направените критични бележки и препоръки при предварителното обсъждане на представения труд са съобразени от докторанта в окончателния вариант на дисертацията за защита.

Заклучение:

Представеният за защита труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които са принос на докторанта. На базата на квалификацията си, практическия опит и направеното проучване, тя предлага постановка, която ще бъде в значителна помощ на институциите и обществото с отношение към проблема за насилие над деца.

Дисертационният труд показва, че Е.Керанкова притежава необходимите качества и възможности за самостоятелно проучване, анализ и обобщение на получените данни, както и да направи съответните изводи. Всичко това, както и актуалността на проблема, логичното представяне на резултатите и убедителните изводи ми дават основание да дам **положителна оценка** за дисертационния труд и да препоръчам на членовете на уважаемото жури да се присъди образователната и научна степен «Доктор» на **Елена Керанкова.**

19.08.2021г.

Доц. д-р Тотко Татъзов